

08/6 Sørheim - utvalgets innstilling

Saksgang	Møtedato	Saknr
Fylkestyret i Finnmark	09.01.2008	08/6
Rådmannsutvalget Finnmark	08.01.2008	08/3

Vedtak

Fylkestyret har følgende kommentarer til Sørheim – utvalgets innstilling:

Regjeringens oppfølging av Borge-utvalget

- Utgiftsutjevningen og inntektsutjevningen i inntektssystemet for kommunene og fylkeskommunene må sees i sammenheng når inntektssystemet skal vurderes.
- Sørheim-utvalget har funnet det vanskelig å konkludere innenfor flere av mandatets områder, blant annet fordi utvalget ikke har hatt informasjon om, eller fått være med å vurdere effekten av omleggingen av kostnadsnøklerne og utgiftsutjevningen i inntektssystemet.
- Vi er uenig i at bare inntektsutjevningen i inntektssystemet av KRD defineres å være av ”politisk karakter”.
- Når utgiftsutjevningen i inntektssystemet av KRD ikke vurderes som et element som er egnet for politisk behandling, bygger man opp et skinn av større grad av objektivitet enn det er grunnlag for.

Oppfølging av kostnadsnøklerne og utgiftsutjevningen

- Vi legger til grunn at innspillene til Borge-utvalget i åpen høring følges opp av kommunal- og regionaldepartementet i gjennomgangen av kostnadsnøklerne og utgiftsutjevningen i inntektssystemet.
- Borge-utvalget har utført beregninger som er en klar forbedring i forhold til det forrige inntektssystemutvalget. Forslagene fra Borge-utvalget som på en langt bedre måte ivaretar avstandsulempene og bosettingsmønsteret må følges opp av KRD.
- Innspill fra mange av høringsinstansene viser at det ikke er enighet om å forlate normtall for skolestruktur. Det er behov for en ny gjennomgang av denne delkostnadsnøkkelen med større vekt på en normativ modell for skolestruktur.
- Delkostnadsnøkkelen for grunnskolen må ikke iverksettes før nye utredninger er gjennomført.
- Det må også gjennomføres nye utredninger før barnehagene implementeres i rammetilskuddet.

Skatteandel

- Skatteinntektene mellom landets kommuner er svært ulikt fordelt. Hensynet til små inntektsforskjeller mellom kommunene tilsier derfor en lav skatteandel.
- I inntektssystemet, det vil si i fordelingsmodellen, bør derfor andel rammetilskudd økes på bekostning av andel skatteinntekter. Fordelingen av vekst i skatteinntektene fra et år til en annet vil på denne måten slå mer positivt ut for skattesvake kommuner.

Selskapsskatt

- Sørheim-utvalgets forslag om at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt støttes.
- Andelen av skatten som selskapsskatten utgjør i dag, legges på skatt fra personlige skatteyttere.
- Stabilitet i tjenestetilbudet over tid justert for befolkningsutviklingen må vektlegges.
- Selskapsskatten er svært ulikt fordelt mellom kommunene og har dessuten store variasjoner fra ett år til et annet. Selskapsskatten er derfor lite egnet til å finansiere sentrale og viktige velferdstilbud.

Inntektsutjevning

- Borgeutvalget foreslo at inntektsutjevningen burde skje i forhold til prognostiserte og ikke faktiske skatteinntekter. Dette bør videreføres. Det vil fjerne et alvorlig problem knyttet til stabilitet i de kommunale inntektene og gir mer forutsigbare driftsbetingelser for de kommunale tjenestene.
- Sørheim-utvalgets flertall om å øke den symmetriske inntektsutjevningen fra 55 % til 60 % er utilstrekkelig.
- For at alle kommunene skal kunne gi et nokså likt tjenestetilbud må ambisjonsnivået for inntektsutjevningen være høy.
- Den symmetriske inntektsutjevningen bør økes til 75 %
- Kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet, bør ytterligere kompenseres med 95 % av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 % av landsgjennomsnittet.

Oppdatering av befolkningstall

- Dagens ordning med oppdatering av befolkningstall ved beregning av innbyggertilskudd og utgiftsutjevning gir liten forutsigbarhet.
- For kommuner som får betydelig reduksjon i overføringene kan vanskelig tilpasse utgiftene i løpet av samme budsjettår.
- Hensynet til et enkelt inntektssystem tilsier at dagens ordning med oppdatering av befolkningstall i beregningen av utgiftsbehov bør avvikles. Telledagen bør heller ikke flyttes til 1.juli.
- Sørheim-utvalgets anbefaling om å opprettholde oppdateringen av innbyggertallet ved beregningen av inntektsutjevningen støttes. Dette ivaretar vekstkommunene sine behov til rask kompensasjon for nye innbyggere.

Behovet for egne tilskudd til vekst- og fraflyttingskommuner

- Vekstkommuner har høye investeringsutgifter, men det er ikke dokumentert at de har høyere kapitalkostnader enn andre kommuner. Det er derfor ikke grunnlag for å etablere et særskilt tilskudd til vekstkommuner.
- Kommuner som har særlig sterk vekst over tid og har særlige vanskeligheter med å finansiere utbygging av ny infrastruktur bør ivaretas gjennom skjønnstilskuddet.
- Vi beklager at Sørheim-utvalget ikke har drøftet om det skal tas spesielle hensyn til kommuner med sterk fraflytting.

- Høye kapitalkostnader kan være et større problem for kommuner som opplever befolkningsnedgang enn for vekstkommunene. Det har sammenheng med at kommuner som har befolkningsnedgang vil finne det vanskelig å redusere realkapitalen i takt med det fallende innbyggertallet.
- Vi finner det relevant å peke på at det er etablert ordninger for kommuner med store befolkningsendringer i både Sverige, Finland og Danmark. Det som er typisk er at inntektssystemene i disse landene har hovedfokus på ordninger rettet mot kommuner med befolkningsnedgang.
- Det er imidlertid behov for at også det norske inntektssystemet etablerer ordninger som bedre ivaretar kommuner med nedgang i folketallet.

Skjønnsmidler

- Det må legges til grunn at landet har en krevende geografi og kommunestruktur. Desentralisering av oppgaver har gjennom mange år vært omfattende. De underliggende forholdene som begrunner et betydelig skjønnstilskudd er ikke endret. Skjønnsmidlene bør derfor opprettholdes minst på dagens nivå.
- Kommunene står overfor et mangfold av utfordringer som kostnadsnøkler og vekter i en modell for utgifts- og inntektsutjevning ikke helt og fullt kan fange opp. Det er derfor fortsatt behov for et "sikkerhetsnett". Skjønnsmidlene er i dag dette sikkerhetsnettet. Reduksjon av skjønnsmidlene vil gi reduserte mulighet for å kompensere for dokumenterte problemer og spesielle behov.

Overgangsordningen

- Vi støtter forslaget fra Sørheim-utvalget om et inntektsgarantitilskuddet som også omfatter endringer i kriterieverdiene. Den foreslåtte endringen fra Sørheim-utvalget vil slå positivt ut også for kommuner som har store endringer i befolknings sammensetningen.

Regionalpolitisk begrunnede tilskudd innenfor inntektssystemet

- Forslagene til Sørheim-utvalget om å samle Regionaltilskuddet (Småkommunetilskuddet), Nord-Norge tilskuddet og deler av skjønnsmidlene i nytt distriktpolitisk tilskudd må ikke iverksettes.
- En slik dramatisk omfordeling av kommunerammen vil måtte forringe tjenestetilbudet i utsatte distriktskommuner og undergrave regionalpolitiske målsettinger som det er bred enighet om.
- Nord-Troms foreslås i fordelingen av det nye distriktpolitiske tilskuddet å få samme status som Finnmarkskommunene. Dette er et krav Nord-Troms kommunene har fremmet lenge. Det er ikke behov for ett nytt distriktpolitisk tilskudd for å gjøre dette. Det vil være bedre og ha langt mindre omfordelings effekter at kommunene i Nord-Troms behandles som Finnmarkskommunene også når det gjelder Nord-Norge tilskuddet.

Saksfremstilling:
Se vedlagte dokumenter.

Magne Nicolaisen
Regionleder

Lill-Tove Ottesen
Rådgiver